

ΕΞΕΡΕΥΝΩΝΤΑΣ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΑΙΝΙΑ “PADDINGTON” (2014)

ΤΟ ΧΡΩΜΑ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

Η κινηματογραφική γλώσσα αρθρώθηκε για πρώτη φορά μέσα από την άηχη, ασπρόμαυρη κινούμενη εικόνα την τελευταία δεκαετία του 19^{ου} αιώνα (1896), καθιερώθηκε ως «ομιλούσα» τέχνη την 3^η δεκαετία του 20^{ου} αιώνα (1927), ωστόσο, παρά τον τμηματικό χρωματισμό φιλμ ήδη από την πρώτη δεκαετία της έβδομης τέχνης (1902)¹, το κοινό είχε την τύχη να βλέπει πλήρως έγχρωμες ταινίες μόνο σε περιπτώσεις μεγάλων, κερδοφόρων παραγωγών (μιούζικαλ όπως *Ο Μάγος του Οζ* (1939), ταινίες εποχής όπως το *Όσα Παίρνει ο Άνεμος* (1939) - η πρώτη έγχρωμη ταινία του Χόλυγουντ - ή διασκεδαστικές περιπέτειες όπως *Ο Ρομπέν των Δασών* (1938). Καθώς η τεχνική αυτή βελτιωνόταν, το αποτέλεσμα γινόταν ολοένα και καλύτερο, όπως η ταινία που ξεχώρισε για το αισθητικό της αποτέλεσμα *Τα Κόκκινα Παπούτσια* (1948).

Η «χρωματική επιμέλεια» μιας ταινίας υπήρξε επινοήση και έργο ζωής της Natalie Kalmus, πρώτης συζύγου του ιδρυτή της Technicolor (εταιρεία στην οποία οφείλουμε πολλές από τις πρώτες έγχρωμες υπερπαραγωγές). Όντας εικαστικός και ιστορικός τέχνης, η Νάταλι πίστευε πως τα έγχρωμα κινηματογραφικά κάδρα πρέπει να υπακούν στους ίδιους κανόνες με τους πίνακες ζωγραφικής, δεδομένου ότι το χρώμα συνεισφέρει στη διαμόρφωση της κατάλληλης διάθεσης στο κοινό, εισάγοντάς το σε μια κατάσταση ή συστήνοντάς του έναν χαρακτήρα, ο οποίος διέπεται από μια κυρίαρχη ιδιότητα. Τόσο τα ίδια τα χρώματα, όσο και οι μεταξύ τους συνδυασμοί δεν είναι αποτέλεσμα τυχαίων συνδυασμών στις ταινίες που βλέπουμε, αλλά απόρροια συνειδητών επιλογών του σκηνοθέτη και του διευθυντή φωτογραφίας, σε συνεργασία με τον ενδυματολόγο, τον σκηνογράφο και τον μακιγιέρ.

ΤΟ ΧΡΩΜΑ ΣΤΗΝ ΤΑΙΝΙΑ “PADDINGTON” (2014)

Στην ταινία **Paddington** (2014) είναι αξιοπρόσεκτη τόσο η εναλλαγή «ψυχρών» και «θερμών» χρωμάτων ανάλογα με τη διάθεση του ήρωα και της οικογένειας Brown όσο και οι χρωματικές επιλογές του ντυσίματος των χαρακτήρων (Paddington, οικογένεια Brown, κυρία Bird, κύριος Curry, Millicent Clyde).

ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΤΑΙΝΙΑ

Αν θέλετε να συμπεριλάβετε τη μελέτη του χρώματος στην εργασία σας με τα παιδιά πάνω στην ταινία, μπορείτε να προετοιμάσετε το έδαφος με λίγα στοιχεία από την ιστορία του χρώματος στον κινηματογράφο, όπως αναφέρονται στις παρούσες οδηγίες (ή και στην προτεινόμενη βιβλιογραφία). Περισσότερη θεωρητική ανάλυση πάνω στη «γλώσσα» των χρωμάτων δεν είναι καθόλου απαραίτητη, δεδομένου ότι θα προκύψει από μόνη της κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων. Οι πίνακες του παραρτήματος αρκούν για την καθοδήγηση των μαθητών.

¹ <https://www.provideocoalition.com/history-color-film-television/>

ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΤΑΙΝΙΑΣ

Είναι προτιμότερο η ταινία να προβληθεί σε χώρο, όπου θα υπάρχει η δυνατότητα να επαναλαμβάνεται κατ' επιλογή η προβολή τμημάτων της, ώστε να μελετηθεί με λεπτομέρεια το ζήτημα του χρώματος στις επιμέρους σκηνές.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΤΑΙΝΙΑ

1^η. Αμέσως μετά την ταινία, τα παιδιά αποδίδουν ένα ή δύο χρώματα σε καθέναν από τους βασικούς ήρωες, αιτιολογώντας την απάντησή τους. Έπειτα συμβουλευόμαστε τον χρωματικό πίνακα του παραρτήματος και συγκρίνουν τη διαίσθησή τους με εμπειριστατωμένα εμπειρικά δεδομένα.

2^η. Ξαναδειείτε τις σκηνές που αντιστοιχούν στους ακόλουθους χρόνους της ταινίας: 12:44, 54:21, 01:05:37, 01:10:57 και 01:24:34. Τα παιδιά χωρισμένα σε ομάδες των τριών ας αναλάβουν να παρατηρήσουν και να καταγράψουν τα χρώματα των σκηνικών και των ρούχων, τον φωτισμό και το μακιγιάζ των ακόλουθων χαρακτήρων: Paddington, κυρία Brown, κύριος Brown, Jonathan, Judy, κυρία Bird, κύριος Curry, Millicent Clyde. Έπειτα, στην ολομέλεια, συγκρίνετε τις παρατηρήσεις σας.

3^η. Μελετήστε τον χώρο της κουζίνας των Brown σε τρεις διαφορετικές φάσεις της περιπέτειάς τους με τον Paddington:

1. Στο χαρούμενο πρωινό της οικογένειας με τον Paddington (57:20)
2. Μετά τη φυγή του Paddington, στη σκηνή που διαβάζουν το γράμμα του (01:05:12)
3. Στη σκηνή που φτιάχνουν μαρμελάδα όλοι μαζί (01:24:35)

Ποιες διαφορές παρατηρείτε; Πού νομίζετε ότι οφείλονται;

4^η. Επιλέξτε τρεις σκηνές από την ταινία και χρωματίστε τις, ατομικά ή σε дуάδες (με ένα, δύο ή τρία χρώματα) ανάλογα με την κυρίαρχη διάθεση (τα μεγαλύτερα παιδιά μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις παλέτες χρωματικών συνδυασμών του παραρτήματος).

5^η. Τα παιδιά σε ομάδες επιλέγουν ένα χρώμα ή μια κατηγορία χρωμάτων (θερμά-ψυχρά) και συλλέγουν σκηνές όπου αυτά κυριαρχούν. Προσπαθούν να συνδέσουν το χρώμα με τη διάθεση των ηρώων και την εξέλιξη της υπόθεσης τη συγκεκριμένη στιγμή.

ΥΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ

Οι ακόλουθες υποδείξεις παρέχουν στους εκπαιδευτικούς τα απαραίτητα εφόδια για την υποστήριξη και καθοδήγηση των μαθητών στη μελέτη του χρώματος στη συγκεκριμένη ταινία. Καλό θα ήταν να προετοιμαστούν με τη βοήθειά τους προτού επιχειρήσουν να εργασθούν από κοινού με τα παιδιά.

ΣΧΕΣΗ ΧΡΩΜΑΤΟΣ-ΒΑΣΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΩΝ

Ο **Paddington**, καφέ εκ φύσεως- απλός, φυσικός, γήινος- φοράει κόκκινο καπέλο, που ταιριάζει στο πάθος και τον αυθορμητισμό του. Η οικογένεια Brown του κάνει δώρο ένα μπλε παλτό, για να αντιμετωπίσει το κρύο του Λονδίνου, αλλά και για να μετριάσει το φλογερό του ταπεραμέντο με την ψυχραιμία και την εγκεφαλικότητα αυτού του χρώματος.

Ο κύριος **Brown** ντύνεται σκουρόχρωμα, με γκριζωπά κουστούμια, μπλε σκούρα πουλόβερ, εκτός από τη σκηνή που παριστάνει την καθαρίστρια, οπότε εμφανίζεται με λευκά και ροζ χρώματα, υπερτονίζοντας μια προσποιητή θηλυκότητα, αγνότητα και καθαρότητα. Είναι ορθολογιστής και καθωσπρέπει άνθρωπος, με σπάνια συναισθηματικά ξεσπάσματα.

Η κυρία **Brown** είναι αυθόρμητη, θερμή, δημιουργική, καλοπροαίρετη και προτιμάει τις κόκκινες-κίτρινες αποχρώσεις στα ρούχα της, εκτός από τη σκηνή που διαβάζει στεναχωρημένη το γράμμα του φυγά **Paddington**.

Η **Judy Brown** μοιάζει στον πατέρα της- ντυμένη αρχικά με γκρι ρούχα, όπως κι εκείνος. Αρχικά επιφυλακτική απέναντι στον **Paddington**, εκτιμά την ηρωική και φιλαλήθη φύση του και γίνεται φίλη του σταδιακά, εμπλουτίζοντας και τις ενδυματολογικές της προτιμήσεις (στη σκηνή της μαρμελάδας στο τέλος φοράει κόκκινη ζακέτα). Προσέξτε το δωμάτιό της (56:58), όπου κυριαρχούν οι ψυχρές αποχρώσεις, σε πολύ απαλούς, όμως, τόνους- η κοπέλα είναι πολύ ευφυής, μετρημένη στις αντιδράσεις της και ιδιαίτερα ικανή στις ξένες γλώσσες!

Ο **Jonathan Brown** μοιάζει στη μητέρα του, από την πρώτη σκηνή που κατεβαίνουν από το τρένο (12:44)- φοράει κόκκινη ζακέτα και δεν ευθυγραμμίζεται με την υπόλοιπη οικογένεια, που περπατάει σε στρατιωτική σειρά. Στέκεται μαζί της κοντά στον αρκούδο, ενθουσιάζεται μαζί του, θυμώνει όταν φεύγει, ενώ το δωμάτιό του ξεχειλίζει από κόκκινες και κίτρινες αποχρώσεις (57:15). Είναι, δε, εφευρέτης, επιδεικνύοντας τη δημιουργικότητα της μητέρας του, που εικονογραφεί παιδικές ιστορίες.

Η **Millicent**, όταν δεν φοράει τη λευκή επαγγελματική της ποδιά («κλινική» καθαρότητα και ακρίβεια, όπως και ψυχρότητα) ντύνεται με μια σειρά ψυχρών πράσινων αποχρώσεων, αναδίδοντας κάτι νοσηρό και απειλητικό. Στο σπίτι του κυρίου **Curry**, που συμμαχεί μαζί της, με άγνοια των πραγματικών της προθέσεων, επικρατούν επίσης οι πράσινες αποχρώσεις, που στην περίπτωση του τονίζουν τη νοσηρότητα αλλά και την ανωριμότητα κι απαισιοδοξία- είναι ένας μοναχικός, μεμψίμοιρος και φιλάργυρος άνθρωπος (54:38).

ΔΙΑΘΕΣΗ ΣΚΗΝΗΣ-ΧΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΣΚΗΝΙΚΩΝ

Παρότι τα χρώματα ενός σταθερού σκηνικού (όπως η κουζίνα των **Brown**) παραμένουν ίδια, οι δημιουργοί της ταινίας έχουν μεριμνήσει ώστε να συνυπάρχουν ψυχρές και θερμές αποχρώσεις (τοιχοί, ντουλάπια), που με τον κατάλληλο φωτισμό (και τα αλλαγμένα χρώματα στα ρούχα, το μακιγιάζ και το κινητό μέρος του σκηνικού) να αναδεικνύονται τότε τα μεν τότε τα δε, ανάλογα με την επικρατούσα διάθεση κάθε σκηνής (τα θερμά χρώματα στις ευτυχισμένες στιγμές, τα ψυχρά στις θλιμμένες).

Παράδειγμα: τρεις διαφορετικές σκηνές στην κουζίνα της οικογένειας **Brown**

1. Το χαρούμενο πρωινό της οικογένειας με τον **Paddington** (57:20): στο φόντο συνυπάρχουν τα γαλάζια ντουλάπια με το απαλό κίτρινο των τοίχων, ενώ μερικά κόκκινα αντικείμενα θερμαίνουν την ατμόσφαιρα- καρέκλες, κατσαρόλα, καπέλο **Paddington**. Ο φωτισμός, σε απαλό κίτρινο, τα πρόσωπα με υγιείς ροζ αποχρώσεις. Η πορτοκαλί τσάντα στο χερούλι της πόρτας προσθέτει ζεστασιά, όπως και η εμφάνιση της κυρίας **Brown** τρία τέσσερα δευτερόλεπτα αργότερα, με έναν συνδυασμό κόκκινων και κίτρινων ρούχων.

2. Μετά τη φυγή του Paddington, η σκηνή που διαβάζουν το γράμμα του (01:05:12): αλλαγή θέσης κάμερας, ώστε να είναι πλάτη το μεγάλο παράθυρο, απ' όπου εισέρχεται το χρυσό φως της μέρας και να μην φαίνονται τα κοκκινωπά σκίαστρα στα παράθυρα, αλλά τα γαλάζια ντουλάπια. Η κυρία Brown φοράει σκούρα, ξεπλυμένα χρώματα, τα ελάχιστα κόκκινα αντικείμενα έχουν «στριμωχτεί» στο βάθος του κάδρου. Χαμηλότονος φωτισμός, που ξεθωριάζει τα πρόσωπα.
3. Η σκηνή που φτιάχνουν μαρμελάδα όλοι μαζί (01:24:35): επαναφορά των θερμών χρωμάτων της πρώτης σκηνής στην κουζίνα, με τα πορτοκάλια να ζεσταίνουν ακόμη περισσότερο την ατμόσφαιρα. Η κυρία Brown και πάλι στις ζωηρές της ενδυματολογικές επιλογές, όπως και η κόρη της, με την οποία φαίνεται να τα πηγαίνουν καλύτερα.

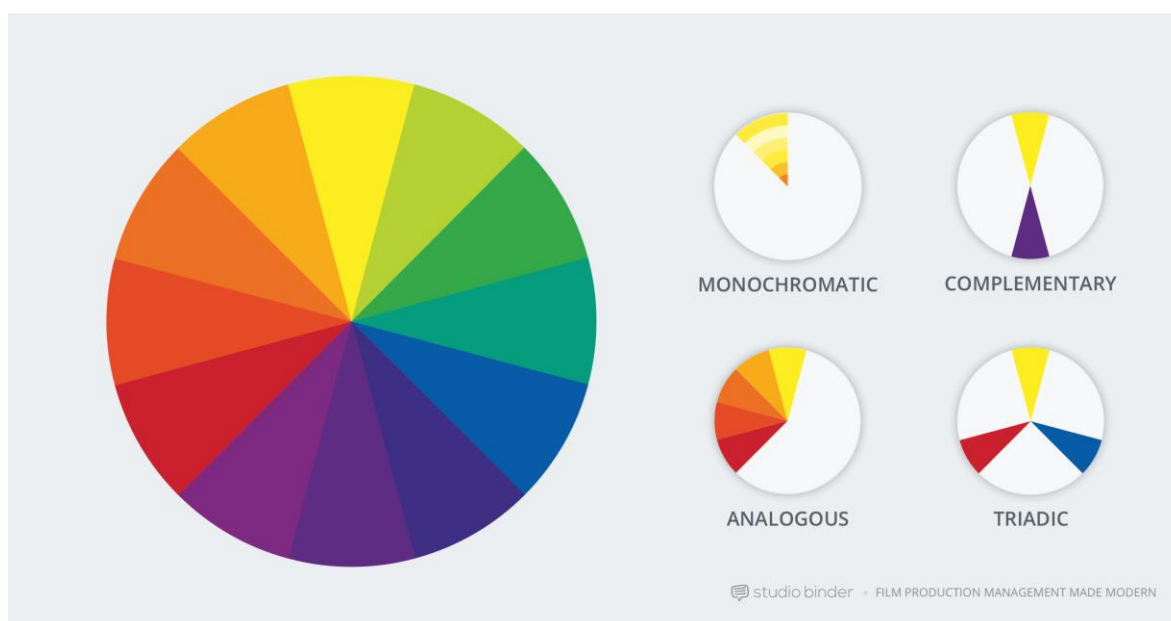
Παραδείγματα σκηνών με κυρίαρχο το μπλε χρώμα:

Η σοφίτα όπου κοιμάται ο Paddington κατακλύζεται από γαλήνιους, μοναχικούς μπλε τόνους-προσέξτε πώς χάνεται η παραμικρή ζεστή νότα στην ατμόσφαιρα με την έξοδο της κας Brown (28:37). Η ψυχρότητας του μπλε εμφανίζεται και στο δωμάτιο με τις θόνες του σταθμού των τρένων (41:20).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΧΡΩΜΑ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

- 1) <https://www.cinema5d.com/film-color-schemes-cinematic-color-design/> (χρώματα και αποχρώσεις τους σε γνωστές ταινίες)
- 2) http://www.ee.columbia.edu/ln/dvmm/publications/04/ICMEjune04_nelson.pdf (στατιστική έρευνα που αποδεικνύει τη συσχέτιση χρώματος-διάθεσης στις ταινίες)
- 3) https://www.youtube.com/watch?time_continue=8&v=hgYnW2ZSQMA (βίντεο με την ιστορική εξέλιξη του χρώματος στις ταινίες)
- 4) https://www.eastman.org/sites/default/files/technicolor/pdfs/ColorConsultants_ColorConsciousness.pdf (το ιστορικό άρθρο της Natalie Kalmus, που επινόησε την «χρωματική επιμέλεια» μιας ταινίας και εργάστηκε με αυτή την ιδιότητα από το 1934 έως το 1949)
- 5) <https://www.studiobinder.com/blog/how-to-use-color-in-film-50-examples-of-movie-color-palettes/> (αναλυτικός οδηγός 34 σελίδων για τις χρωματικές παλέτες και τα συναισθήματα που συνδέονται με συγκεκριμένα χρώματα)
- 6) <https://nofilmschool.com/2016/06/watch-psychology-color-film> (αντιστοίχιση χρωμάτων στην ταινία και διαθέσεων-συναισθημάτων)

Η παλέτα περιλαμβάνεται στο δωρεάν ηλεκτρονικό βιβλίο "How to use color in film- 50 examples of movie color" <https://nofilmschool.com/2016/06/watch-psychology-color-film>):

Περισσότερες σημασίες για τα αυτά χρώματα θα βρείτε στην ιστοσελίδα: <http://filmdirectingtips.com/archives/157>

ΧΡΩΜΑ	ΔΙΑΘΕΣΗ-ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑ
ΚΟΚΚΙΝΟ	αγάπη, πάθος, βία, κίνδυνος, θυμός, εξουσία
ΡΟΖ	αθωότητα, γλυκύτητα, παιδικότητα, ομορφιά, παιχνιδιάρικη διάθεση,
ΚΙΤΡΙΝΟ	τρέλα, ασθένεια, ανασφάλεια, εμμονή, αθωότητα, ειδυλλιακές καταστάσεις
ΠΟΡΤΟΚΑΛΙ	θέρμη, κοινωνικότητα, φιλικότητα, ευτυχία, εξωτισμός, νιότη
ΠΡΑΣΙΝΟ	φύση, ανωριμότητα, διαφθορά, σκοτεινιά, κίνδυνος, απαισιοδοξία
ΜΠΛΕ	κρύο, απομόνωση, εγκεφαλικότητα, μελαγχολία, ηρεμία, παθητικότητα
ΜΩΒ	φαντασία, αιθερικότητα, ερωτισμός, μυστικισμός, αυταπάτη, απαισιοδοξία
ΚΑΦΕ	υλισμός, γη, σπίτι, άνεση, αντοχή, σταθερότητα, απλότητα
ΜΑΥΡΟ	άρνηση, θάνατος, επισημότητα, φόβος, κακό, θλίψη
ΛΕΥΚΟ	αποδοχή, αγνότητα-αθωότητα, χειμώνας, καλό, αποστείρωση, κρύο
ΑΣΗΜΙ	πλούτη, αίγλη, διάκριση, κομψότητα, υψηλή τεχνολογία, στιλπνότητα
ΧΡΥΣΟ	πλούτη, σπατάλη, θέρμη, ευμάρεια, αφθονία, μεγαλοπρέπεια

